

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 218
2500 EA Den Haag

Datum
3 november 2006

Ons kenmerk
2006-0000359075

Onderdeel

Inlichtingen

T
F

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Onderwerp
Stemmachines

In het Algemene Overleg (AO) van 31 oktober 2006 heb ik toegezegd de Tweede Kamer te zullen informeren over de testen die de AIVD nog bezig was uit te voeren naar de stemmachines van de fabrikant Nedap. Met deze brief kom ik deze toezegging na.

Zoals ik u in het AO meldde heeft de AIVD voor drie typen (ca 8000 stemmachines) van de Nedap-machines getest of het probleem van het onderscheidende signaal door de diakritische tekens door de fabrikant van de Nedap-machines is opgelost. Dat blijkt het geval te zijn. De testen hebben uitgewezen dat er met de aanpassing, die inhoudt dat er op de display van de machine de namen van de lijsten en de kandidaten worden getoond zonder diakritische tekens, geen onderscheidend signaal meer is op te vangen. De Kiesraad kan de gehanteerde oplossing billijken, zoals blijkt uit het advies dat ik heb ontvangen van de Raad.

Zoals ik al eerder in de Kamer heb gesteld blijft er als restrisico dat binnen een straal van hooguit 5 meter van de machine de straling die de machines afgeven kan worden opgevangen en het display kan worden gereproduceerd. Hiervoor is echter zeer geavanceerde apparatuur nodig. Zoals ik aangaf in het AO van 31 oktober 2006 ben ik van mening dat dit restrisico aanvaardbaar is.

Het vierde type van de Nedap-machines dat niet eerder was onderzocht is nu ook getest. De uitkomst hiervan is dat het stralingsgedrag hoger ligt dan bij de andere types van dezelfde fabrikant. Dit wordt veroorzaakt doordat in dit type de stralingswerende maatregelen ontbreken die wel zijn aangebracht in de andere drie typen. Het aanbrengen van deze maatregelen is gelet op de resterende tijd niet meer mogelijk. Gelet hierop zal de fabrikant alle machines (270) van het type ES3A1 vervangen door een machine van de andere typen. De gemeenten (16) die hiermee geconfronteerd worden, zijn heden door het ministerie van BZK geïnformeerd.

Datum
3 november 2006

Ons kenmerk
2006-0000359075

Onderdeel

Blad
2 van 2

Ten aanzien van de 35 gemeenten die eerder deze week is gemeld dat zij geen gebruik kunnen maken van de stemmachines van fabrikant Sdu kan ik u het volgende melden. Tien van de 35 gemeenten, waaronder de gemeente Amsterdam, hebben er voor gekozen om op 22 november 2006 te stemmen met papieren stembiljetten. Voor de overige 25 gemeenten zijn er 430 Nedap-machines beschikbaar. Dat is niet toereikend voor deze 25 gemeenten. Dit betekent dat 11 gemeenten met Nedap machines kunnen stemmen en 14 gemeenten met stembiljetten. Ik heb de gemeenten over deze uitkomst geïnformeerd.

Met de 35 gemeenten is zeer intensief contact. Daarvoor heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een projectgroep opgezet. Voor elke gemeente is een eigen accountmanager beschikbaar. Inmiddels heeft het ministerie van BZK de bestellingen voor de benodigde stemhokjes, stembussen, (rode) potloden en papieren stembiljetten uit doen gaan. Met alle leveranciers zijn strikte afspraken gemaakt om te verzekeren dat er tijdig wordt geleverd zodat, in de gemeenten die met stembiljetten stemmen de verkiezing goed kan verlopen.

DE MINISTER VOOR BESTUURLIJKE VERNIEUWING EN
KONINKRIJKSRELATIES,

Atzo Nicolai

